

V svoj pregled je to pot zajel: 1. revijo »Pagine Friulane« (1888—1907); 2. vse izdaje »Furlanskega filološkega društva« (Società Filologica Friulana) v času od l. 1919 do 1945; 3. revijo »La Panàrie« (1924—1938). Med izdajami Furl. fil. društva srečamo: 17 knjig, brošur in letičih listov, 26 letnikov kmečkoga almanaha »Il Strolie Furlan« (1920—1946) in revijo »Ce fastu?« (1925—1945).

Pregled obsega v I. poglavju 412 številke, v 2. poglavju 609 in v 3. pogl. 167 — skupaj torej 1188 številke. Ker naslovi sami le malokdaj povedo vsebino članka, je ta povsod na kratko označena. Večkrat bralec naleti tudi na dragocena opozorila na prejšnje in kasnejše sorodne številke.

D'Aroncova bibliografija nas še posebej zanima zato, ker v mejah Furlanije žive tudi Slovenci. Razumljivo je, da so v knjigi zastopani: naštel sem čez 40 člankov, ki se posredno ali neposredno dotikajo slovenskih folklornih vprašanj ali prinašajo slov. gradivo. Avtorju bi bili hvaležni, če bi nam o prvi priložnosti mogel razrešiti nekatere psevdonime iz »Pagine Friulane«: »X« (št. 4 in 18), »S l o v e n s k v e c.« (št. 82), »C. S.« (št. 83 in 162), »B e p u t« (št. 280). Nerazrešeno je ostalo tudi ime »I v a n« (št. 59 tuk. bibliografije); prepričan pa sem, da je pisec člančiča (»A proposito di storielle popolari« — Pag. Friul. II, 95) naš rojak Ivan TRINKO, ki je slovenski javnosti predstavil »krivjopete« že pet let poprej v LZ IV 229.

Furlanom, našim zahodnim sosedom, moramo samo čestitati, da so že pristopili k delu, ki je pri nas komaj pobožna želja redkih posameznikov, čeprav vsi in ob vsakem koraku krvavo občutimo pomanjkanje podobnih priročnikov. Doklej bomo vsak zase brskali po »Novicah«, »Slov. glasniku«, »Kresu«, LMS itn. itn.? Mar ni to zamudno in težaško delo nesmotrno? En sam človek bi mogel v ne predolgem času in brez večjega truda olajšati delo neštetim raziskovalcem.

M. Matičetov

GAETANO PERUSINI: ANTICHE USANZE FRIULANE. Estratto da »Lares« 1949, fasc. 1—2. Firenze, Olschki.

Pisec, ki že dlje časa zbira podatke o furlanskih običajih, zelo skrbno pretresa tudi listinsko gradivo, posebej v sodnem arhivu možaške opatije: njeno fevdalno »ozemlje je bilo odprto z juga italijanskim vplivom, s severa nemškimi in z vzhoda slovanskim«, zato je ta arhiv nadvse dragocen vir. Iz svojih bogatih izpiskov G. P. to pot poroča o tožbi iz l. 1559: pred hišo tožitelja P. Moroldi iz vasi Moggio Inf. se je pojavila neke noči skupna mladeničev, ki so trobili na rog in metali blato in vodo skozi okno na postelj, kjer je spal Moroldi z ženo. To se je naslednjo soboto ponovilo še v hujši obliki. Na zaslišanju je eden tožencev povedal, da je bilo trobilno — bezgovo. Ker tu ne moremo slediti vsem piščevim izvajanjem, ustavimo se za hip le ob bezgu (sambucus nigra, n. Holunder).

Cedajski statut iz l. 1307—1309 določa, »quod nullus conducatur aliquam puellam vel mulierem circa sanctum sambucum, nisi publicas meretrices«. Oborožen z novo odkrito listino iz l. 1476, G. P. ugotavlja, da gre za razposajeno pomladansko slavje okoli bezgovega drevesa na mestnem trgu. Vendar je ob razpoložljivem gradivu težko pritrčiti Perusiniju, da bi bil bezeg predmet nekakšnega čiščenja, čeprav ima to mnenje vplivnega zagovornika v osebi P. S. Leichta. Primer furlanskega starčka iz doline But, ki se je odkrival bezgu, ne potrjuje takega sklepa. Iz slov. gradiva (prim. Möderndorfer, Koroške nar. pripovedke. DSM 1937, 35—7) bi prej sledilo, da je to bilo spoštovanje zaradi zdravilnih moči rastline. (Pregled starih ljudskomedicinskih tekstov bi verjetno marsikaj pojasnil glede vloge bezga v običajih in verovanjih.) Vprašanje zase pa so seveda nedvomne zveze bezga z erotiko. Tu bi veljalo omeniti slovensko izročilo o dekletih, ki so na kresni ali na božični večer tresla bezgovo drevo, da bi prišla do moža (gl. Möderndorfer, Verovanja ... Slovencev. II. DSM 1948, 120, 318). Brez komentarja navajam tudi otroško pesmico iz Koprive na Krasu: »Tudli tidli — Smo ga vidli — Tam po placi skače — Ima jehaste hlače — Srajco s kotenine — Curo z bezgovine« (št. 594 moje rokopisne zbirke).

Ceprav vem, da je prijatelj Perusini načelno istega mnenja kot jaz, izrabljam prilžnost in tu ponovno poudarjam, da je pri reševanju folklornih vprašanj na mejnih tleh nujno pritegniti v pomoč izročila sosedov.

Milko Matičetov

MILAN DUHAČ: ODRZAVANJE MUZEJSKIH PREDMETA, Beograd 1949

Kam je treba to knjigo uvrstiti, avtor sam pove v svojem uvodu. Okvir in namen knjige se tam označujeta takole: »Ko sem jo sestavljal, sem se trudil, da vnesem tisto najosnovnejše, kar mora muzealec vedeti s tega področja. Smatram, da bo koristila mlajšim tovarišem in posebno onim, ki ne znajo tujih jezikov. Pri zbiranju gradiva zanjo sem izkoristil izkušnje starih in priznanih muzejskih delavcev na tem področju in njihovo delo...» Sledi seznam treh ruskih del iz let 1947, 1945 in 1934 ter eno češko delo, ki tu ni datirano.

Duhačeva knjiga morda bolj zasluži, da jo označimo za preparatorski abecednik kakor pa muzejski priročnik. Kot abecednik pa jo je treba oceniti pozitivno. Predvsem je treba pohvaliti trezno organizatorno uvidevnost, ki leži v odločitvi za izdajo take knjige. To vrsto strokovne literature najprej rabimo. V stvari leži pred nami priročen kompilat najosnovnejših stvari iz doslej objavljene literature. Sedaj, ko je to izvršeno, lahko mislimo na literarno obdelavo podrobnosti ter na objavlanje svojih in tujih novejših izkustev na specialnih področjih.

Menda nima pomena, da bi se spuščali abecednikom v podrobnosti. Krive vere nobeden ne uči in tudi ta ne. Duhačeva knjiga je preprost kompilat, dobro, trezno in pregledno redigiran material iz celega gozda literature oziroma podatkov, do katerih je avtor prišel posredno ali neposredno. Kdor pozna zelo različno vrednost le-teh, lahko presodi delo, ki ga je moral avtor opraviti že samo s tem, da je odbral od osnovnega tisto, o čemer sodi, da je porabno. S svojimi lastnimi izkustvi bi nam najbrž ne mogel tako postreči.

Ocenjevati podrobnosti take objave bi pomenilo ocenjevati njene vire; to so pa že davno opravili drugi. Tudi nam manjka za gotove stvari izkušenj. Duhačevi viri n. pr. navajajo, da je »rogna« propadanje bron na bacilni podlagi in Duhač pač to trditev posnema. Kdor bo hotel oporekati, bo moral navesti svoje dokaze. Teh mi zaenkrat nimamo; in tako je še z nekaterimi drugimi trditvami. Isto je s protiukrepi, v navedenem primeru n. pr. s segrevanjem. Nihče od nas se še ni prepričal, da to ne zaleže, vsaj objavil tega še ni nihče.

Ko bomo v tem in v drugih primerih čez nekaj let razpolagali z novimi izkušnjami, jih bo treba objaviti in tako izpopolniti strokovno slovstvo. Menim, da je s takega stališča treba presojeti tudi ostala poglavja Duhačeve knjige.

Obžalovanja vredno pa je, da popolnoma pogrešamo nekatere podatke, ki bi bili dobrodošli zlasti muzealcu, ki ima opravka z etnografskim materialom; tako n. pr. konserviranje peciva in ostalih živil sploh ni prišlo do obravnave; kosti, rogu, slonovini, biserom; biseri matici, usnju, krznu, lasovju, perju in pergamentu pa je odmerjenih vsega komaj dobrih pet strani. Če pomislimo, da v naših današnjih razmerah zavzema etnografski material mnogo odličnejšo vlogo v muzejskih zbirkah kakor svoje čase, je treba tako pičlo obravnavo grajati in pripisati: v bodoče ne tako! In kaj naj rečemo za ves prirodoslovni sektor, ki sploh ni omejen? Pri nas so prirodoslovni muzeji tudi muzeji! V okviru 116 strani bi se bila dala upoštevat tudi navedena območja.

Za zaključek se mi zdi nujno poudariti dvoje: Prvič potrebo, da si v kakšnem muzeološkem glasilu zagotovimo mesto za redno objavlanje tistih vprašanj iz muzejske tehnike, ki jih doslej še nismo obravnavali; mislim na podrobnosti, nove izsledke in dokumentacijo lastnih prizadevanj. Drugič, da bi dobili podoben, morda nekoliko razširjen abecednik tudi v latinici.

Rudolf Berčič